

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : **6 Nisan 2026**
Sayı : **18181**

42972

Ali KARAoba
Uşak Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma Ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat Işıkhan** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince talep ederim. **31/03/2026**

Saygılarımla,

Op. Dr. Ali KARAoba
Uşak Milletvekili

Efe çizmesi ve benzeri geleneksel körüklü çizme ustalığı, Ege Bölgesi'nin tarihsel belleği, zeybek kültürü, halk oyunları geleneği ve yerel üretim pratiğiyle iç içe geçmiş önemli bir zanaat alanı olarak bölgemizin tarihi ve kültürel bir zenginliğidir. Bu üretim biçimi yalnızca bir ayakkabı imalatı faaliyeti değil; kuşaktan kuşağa aktarılan el becerisi, kalıp bilgisi, deri işçiliği, dikim tekniği ve kültürel kimlik unsurlarını birlikte taşıyan yaşayan bir emek ve ustalık alanıdır. Kültürel miras yaklaşımları da bu tür geleneksel zanaatların il envanterleri üzerinden tespit edilmesi ve güncellenmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Ege Bölgesi'nde bu alanda çalışma yapan ustaların hâlen var olduğu, ancak usta sayısının giderek azaldığı ve mesleğin yok olma riski taşıdığı ifade edilmektedir. Benzer şekilde geleneksel körüklü çizme üretimine ilişkin akademik çalışmalarda da bu zanaatın talep azalması, usta-çırak zincirinin kopması ve ekonomik sürdürülebilirlik sorunları nedeniyle kaybolmaya yüz tutan meslekler arasında yer aldığı vurgulanmaktadır. Bu durum, Ege Bölgesi'ne özgü bu üretim bilgisinin yalnızca

kültürel miras bakımından değil, emek piyasası, mesleki eğitim ve küçük esnafın ayakta kalması bakımından da özel bir politika alanı olarak ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Bir diğer açıdan mevcut kamu politikalarında geleneksel mesleklerin korunmasına ilişkin bazı araçlar bulunmakla birlikte, bunların efe çizmesi ve benzeri bölgesel ustalık alanlarına ne ölçüde yansıdığı açık değildir. Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde “Yaşayan Kültür Mirası İşletmeler Destek Programı” ile kaybolmaya yüz tutmuş mesleklere 250 bin liraya kadar geri ödemesiz destek verileceği açıklanmış; ayrıca yaşayan miras, geleneksel el sanatları kursları ve envanter mekanizmaları sürdürülmüştür. 2026 yılı itibariyle yaşadığımız derin ekonomik krizde bu desteklerin artırılması ve sürdürülebilir olması gerekmektedir. Diğer açıdan mesleki eğitim merkezlerindeki devlet katkısı ödemelerinin Millî Eğitim Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yürütüldüğü, bazı alanlarda öğrenci ücretlerinin devlet katkısıyla desteklendiği de resmî kaynaklarda yer almaktadır. Ancak efe çizmesi gibi daralan, yerel ve özel uzmanlık isteyen zanaat alanlarının bu destek mekanizmalarına fiilen erişip erişemediği, Ege Bölgesi’ndeki ustalara ve esnafa bu konuda danışılıp danışılmadığı, sosyal güvenlik ve çırak yetiştirme bakımından özel bir model geliştirilip geliştirilmediği belirsizliğini korumaktadır.

Geleneksel üretim alanlarının korunması yalnızca nostaljik bir yaklaşım değil; yerel istihdamın, küçük esnafın, mesleki çeşitliliğin ve kültürel ekonominin korunması anlamına gelmektedir. Efe çizmesi ustalığının yaşatılması için usta-çırak ilişkisinin yeniden güçlendirilmesi, mesleğin sosyal güvenlik ve gelir güvencesi bakımından desteklenmesi, çırak bulmayı kolaylaştıracak teşviklerin geliştirilmesi ve Ege Bölgesi’ndeki ustaların doğrudan görüşleri alınarak özel politikalar oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda,

- 1- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın, efe çizmesi, körüklü çizme ve benzeri geleneksel ayakkabı ustalıklarını “kaybolmaya yüz tutmuş meslekler” kapsamında izleyen, sınıflandıran veya destekleyen özel bir çalışması bulunmakta mıdır?
- 2- 2020-2026 yılları arasında Ege Bölgesi’nde efe çizmesi, körüklü çizme ve benzeri geleneksel çizme üretimi alanında faaliyette bulunan esnaf, usta, kalfa ve çırak sayısı kaçtır? Bu sayıların illere göre dağılımı nasıldır? Aynı dönemde bu alanda faaliyet gösteren

işletmelerin kaç sosyal güvenlik sistemine kayıtlıdır? Kaç işletme kapanmış, kaç yeni işletme açılmıştır?

- 3- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 2020-2026 yılları arasında geleneksel el sanatları ve kaybolmaya yüz tutmuş meslekler kapsamında prim desteği, istihdam teşviki, çırak desteği veya benzeri bir destekten yararlanan işletme sayısı kaçtır? Bu desteklerden efe çizmesi veya benzeri geleneksel çizme üretimi yapan işletmeler yararlanmış mıdır? Yararlanmışsa kaç işletme yararlanmıştı?
- 4- Mesleki eğitim merkezleri ve çıraklık sistemi kapsamında, efe çizmesi ve benzeri geleneksel çizme ustalığına ilişkin özel bir alan, modül, program veya usta-çırak eşleştirme modeli bulunmakta mıdır? Bulunmuyorsa bu alana özgü bir model geliştirilmesi yönünde Bakanlığınızın çalışması var mıdır?
- 5- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ege Bölgesi'nde efe çizmesi ustalığının sürdürülmesi için Manisa, Uşak, Aydın, Denizli, İzmir, Muğla ve diğer ilgili illerde faaliyet gösteren ustalar, esnaf odaları, meslek kuruluşları ve yerel paydaşlarla herhangi bir toplantı, çalıştay, saha ziyareti veya danışma süreci yürütmüş müdür? Yürütüldüyse tarihleri, illeri ve katılımcıları nelerdir?
- 6- Efe çizmesi ve benzeri geleneksel ustalık alanlarında çalışan esnafın karşılaştığı başlıca sorunlara ilişkin Bakanlığınızın elinde veri veya etki analizi bulunmakta mıdır? Bu sorunlar arasında çırak bulamama, yüksek maliyet, düşük talep, sosyal güvenlik primi yükü veya kayıt dışılık hangi düzeydedir?
- 7- Efe çizmesi ustalığının kültürel miras boyutu dikkate alındığında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Kültür ve Turizm Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, KOSGEB, esnaf ve sanatkâr odaları ile koordineli biçimde yürüttüğü ortak bir koruma ve istihdam modeli var mıdır? Varsa kapsamı nedir?
- 8- Küçük ölçekli geleneksel üretim yapan esnafın sigorta primi, istihdam maliyeti ve çırak yetiştirme yükünü hafifletmek amacıyla Bakanlığınızın geliştirdiği bölgesel veya sektörel teşvikler bulunmakta mıdır?
- 9- Efe çizmesi ustalığının devamı için yerelde uygulanabilecek destek modelleri konusunda Bakanlığınızın değerlendirmesi nedir? Ustalara gelir güvencesi, prim desteği, çırak istihdam teşviki, mesleki eğitim merkezi eşleştirmesi veya kooperatif destekleri gibi yeni araçlar gündemde midir?